

Gemeente Renkum

Evaluatie RenkumKaart 2013

Juli 2014

Inleiding

In 2013 is de RenkumKaart geïntroduceerd in Renkum. De RenkumKaart vervangt de gemeentelijke bijdrageregeling en is bedoeld om inwoners met een laag inkomen deel te laten nemen aan sociaal-culturele, sportieve of andersoortige activiteiten in het kader van hun maatschappelijke participatie. De bestaande regelingen zoals de Bijdrageregeling voor minima, bevatte een drempel, omdat inwoners hun uitgaven achteraf konden declareren. De raad was van mening dat dit een onnodige drempel opwerpt, omdat mensen eerst zelf de kosten moeten voorschieten. Voor mensen met een laag inkomen kan dat problematisch zijn.

Na een jaar RenkumKaart wordt de stand van zaken opgemaakt met betrekking tot:

- Het bereik van de doelgroep en het terugdringen van het niet-gebruik van voorzieningen door minima;
- De tevredenheid van inwoners over de RenkumKaart;
- de aard van de bestedingen;

Wettelijk kader RenkumKaart

De RenkumKaart is een regeling gebaseerd op artikel 108 Burgerlijk Wetboek, de bevoegdheid van de raad om eigen regelingen te treffen vanuit de eigen middelen. De raad is binnen de regels van de wet vrij om kaders voor het verstrekken van de RenkumKaart vast te stellen.

De wetgever stelt bij herhaling dat de raad geen inkomenspolitiek mag voeren, maar slechts compensatie op individuele grondslag mag verlenen voor bepaalde groepen. Het rijk maakt een uitzondering voor een stadspas of een gemeentelijke bijdrageregeling, omdat met deze regelingen zekerheid kan worden verkregen dat het geld wordt besteed aan sociale, culturele en/of sportieve activiteiten. Doordat wij geen fysieke pas gebruiken maar een bedrag uitkeren kunnen we niet met zekerheid stellen dat de RenkumKaart gebruikt wordt voor het doel waarvoor deze wordt verstrekt. Dat kan alleen bij een 100% controle achteraf.

De onderzoeken

Om de effectiviteit en de rechtmatigheid van de RenkumKaart te onderzoeken zijn drie onderzoeken verricht:

1. *een rechtmatigheidsonderzoek*. In dit onderzoek is een steekproef van 10% van het aantal dossiers (alleenstaanden, alleenstaande ouders of gezinnen) aangeschreven met het verzoek om de betaalbewijzen van de activiteiten te overleggen. Hiermee werd enerzijds gecontroleerd op zowel de hoogte van de besteding als ook op de aard van de besteding. (aantal personen = 50)
2. *een klanttevredenheidsonderzoek*. Hierbij is gebruik gemaakt van een telefonische enquête onder de mensen aan wie de RenkumKaart is toegekend. Daarbij is gebruik gemaakt van een gestructureerde vragenlijst (aantal respondenten =106).
3. *een schriftelijke enquête naar het niet-gebruik*. Daarbij is gevraagd naar de reden waarom mensen geen gebruik hebben gemaakt van de RenkumKaart. (verzonden brieven: 227 respons 33 personen)

In deze evaluatie treft u de resultaten aan van de genoemde onderzoeken. In 2014 werken wij aan een integrale nota minimabeleid voor onze gemeente. De resultaten van de evaluatie van de RenkumKaart zullen worden doorvertaald naar de adviezen voor de invulling van het minimabeleid.

1. Omvang gebruik en rechtmatigheid van de bestedingen

1.1. Omvang van het gebruik en terugdringen niet-gebruik.

Het belangrijkste doel bij de introductie van de RenkumKaart was om de maatschappelijke participatie van inwoners met een laag inkomen te vergroten. Daarom is er enerzijds voor gekozen om het bedrag van de RenkumKaart vooraf te verstrekken (en achteraf te controleren) en anderzijds geen fysieke kaart te verstrekken omdat dit een stigmatiserende werking zou hebben.

Communicatie en voorlichting

Wij hebben alle bij ons bekende inwoners met een laag inkomen (tot maximaal 110% van de bijstandsnorm) een informatieboekje over de RenkumKaart met daarin een antwoordkaart toegestuurd. Dit waren 719 huishoudens)

Inwoners met een uitkering die een antwoordkaart hebben ingezonden is zonder verder onderzoek een RenkumKaart toegekend. Inwoners zonder bijstandsuitkering ontvingen na inzending van de antwoordkaart een inlichtingenformulier aan de hand waarvan beoordeeld kon worden of zij tot de doelgroep (mensen met een laag inkomen) behoren.

Zowel bij de start van de RenkumKaart als in het najaar 2013 is een persbericht gepubliceerd waarbij inwoners op de mogelijkheid van de RenkumKaart werden geattendeerd.

Ook via de nieuwsbrief van het team Sociale Zaken zijn mensen met een laag inkomen geïnformeerd over de mogelijkheid om de RenkumKaart aan te vragen.

Effecten op bereik van de RenkumKaart

Een vergelijking tussen het gebruik van de Bijdrageregeling over 2012 en het gebruik van de RenkumKaart over 2013 laat het volgende beeld zien.

	2012	2013
Huishoudens, waarvan	256	492
- Volwassenen	-	570
- kinderen	-	253
- regiotaxi	-	36

We zien dus een forse toename van het gebruik van de RenkumKaart ten opzichte van de Bijdrageregeling. Door registratie op dossierniveau is uit het digitaal systeem helaas niet te herleiden hoeveel volwassenen en kinderen gebruik hebben gemaakt van de Bijdrageregeling in 2012. Voor de RenkumKaart kan dit wel omdat de RenkumKaart vaste bedragen kent, die voor volwassenen en kinderen verschillen. Hierdoor is makkelijker te herleiden of de RenkumKaart voor een volwassene of een kind is aangevraagd.

Als we kijken naar het aantal huishoudens met een laag inkomen dat is aangeschreven en informatie over de RenkumKaart heeft ontvangen (719) blijkt dat veel mensen (227= 32%) ook niet reageren. Hierop komen we in hoofdstuk 3 terug.

Conclusie

Het doel om het bereik te vergroten is geslaagd. Er is sprake van een toename van ruim 92%. Dit laat onverlet dat er ook veel mensen zijn die wij kennen, die geen gebruik maken van de RenkumKaart. En een nog onbekend aantal mensen met een laag inkomen is bij ons niet in beeld.

- ⇒ Om de bekendheid van de kaart en andere minimaregelingen te vergroten gaan we vooral intermediairs actief voorlichten, waardoor zij gericht en op maat mensen kunnen wijzen op de mogelijkheden van hun maatschappelijke participatie.

1.2. Klopt de besteding met het doel?

Uiteraard is het van belang om te zien of het geld van de RenkumKaart is ingezet voor die doelen en activiteiten waarvoor de RenkumKaart is verstrekt: deelname aan het maatschappelijke verkeer. In de verordening is opgenomen dat we het geld verrekenen of terugvorderen als het aan andere zaken

is besteed. We hebben een aselechte steekproef van huishoudens gecontroleerd met een omvang van 10%. In totaal zijn 50 dossiers onderzocht, waarbij in totaal 36 alleenstaanden en 14 gezinnen zijn gevraagd om betaalbewijzen in te sturen.

In onderstaande tabel is het resultaat te zien.

In een keer compleet	Na hersteltermijn stukken aangeleverd	Na Hersteltermijn niets aangeleverd	Totaalbedrag verstrekking aan steekproef	Bedrag Terugvordering	Stukken compleet
36	12	2	€ 12.344,00	€ 951,00	48

Tabel 1. rechtmatigheidsonderzoek

Het beeld dat uit de steekproef naar voren komt is dat 72 % van de mensen meteen reageert en betaalbewijzen overlegt. Bij bijna een kwart van de mensen 24% zijn er meerdere acties (aanschrijven en nabellen) nodig om de gewenste verantwoordingsinformatie (al dan niet via mentoren en mondelinge informatie) te ontvangen. Uiteindelijk zijn er 2 personen (4%) die ook na herhaald verzoek niet reageren. Van deze mensen wordt het bedrag van de RenkumKaart teruggevorderd.

Er zijn in de verantwoording wat van de regeling afwijkende bestedingen gesignaleerd, zoals:

- de aanschaf van een tablet,
- een etentje;
- kleding;
- een fiets;
- de betaling van schoolgeld;
- het betalen van toegangskaartjes/ tickets voor anderen (bij een alleenstaande);
- een trampoline voor in de tuin.

Geconfronteerd met deze uitgaven, wordt meteen helder dat wij geen sluitende definitie hanteren van activiteiten die vallen onder maatschappelijke participatie. De beoordeling van de rechtmatigheid kan dan ook niet plaatsvinden op basis van objectieve criteria.

Dit maakt ook dat de zaken en activiteiten die met het geld zijn bekostigd, gezien kunnen worden als ongedifferentieerde inkomensondersteuning.

Daarnaast zien we ook dat sommige ouders het geld van de RenkumKaart niet voor eigen gebruik inzetten, maar (binnen de doelstelling) voor hun kinderen.

Wij hebben gelet op het pilotkarakter van de RenkumKaart en het gebrek aan een heldere afbakening van activiteiten, deze uitgaven geaccepteerd. Uiteindelijk gaan wij in slechts twee gevallen over tot terugvordering omdat er geen enkele reactie is gevolgd ondanks herhaald verzoek om de informatie aan te leveren.

- ⇒ Het is wenselijk dat we de definitie van zaken en activiteiten die vallen onder de RenkumKaart aanscherpen, waardoor we kunnen constateren dat het geld binnen de grenzen van de wet wordt besteed.
- ⇒ De omvang van de steekproef is relatief klein, waardoor er relatief veel onzekerheid blijft bestaan over de rechtmatigheid van de besteding. Het advies is om voorlopig de omvang van de steekproef te verhogen, waardoor er een beter beeld ontstaat over de bestedingen.

2. Klanttevredenheidsonderzoek

Buiten het onderzoek naar een rechtmatige besteding, is eveneens in januari 2014 onderzoek verricht naar de ervaring van inwoners aan wie een RenkumKaart is toegekend.

Daarvoor zijn in totaal 106 mensen gebeld. De steekproef is aselekt gekozen. Ieder derde dossier op de verstrekkingenlijst is gebeld. Indien er geen telefoonnummer bekend was, is de tweede persoon gebeld. Alle geïnterviewde mensen hebben dezelfde vragen voorgelegd gekregen. De vragen en antwoorden worden hieronder weergegeven.

Vraag 1

Voor wie heeft u de RenkumKaart aangevraagd?

Kind(eren)	32
Mijzelf	96
Partner echtgeno(o)t(e)	10

De meeste respondenten hebben de RenkumKaart voor zichzelf aangevraagd, gevolgd door voor de kinderen. Dit past bij het gegeven dat de samenstelling van de groep mensen met een bijstandsuitkering (Wwb, loaw of loaz) voor het merendeel bestaat uit alleenstaanden.

Vraag 2

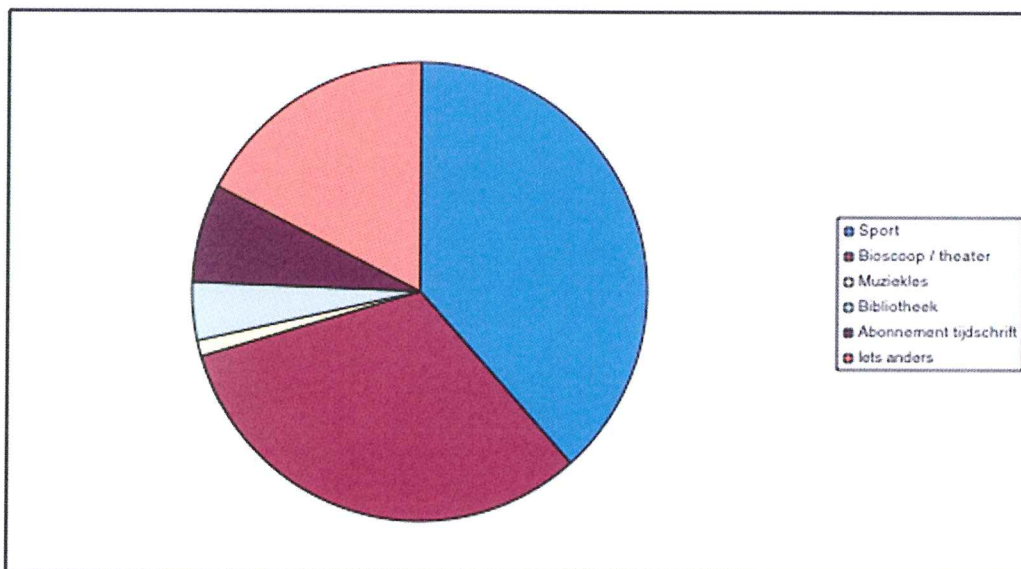
In welke maand heeft u de RenkumKaart aangevraagd?

De meeste RenkumKaarten (75%) worden aangevraagd in de maand januari. De rest van de aanvragen komt verdeeld over het jaar binnen. Dit valt te verklaren uit het gegeven dat wij alle bij ons bekende inwoners met een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm (doelgroep 2013) in januari hebben aangeschreven en het boekje van de RenkumKaart hebben toegestuurd.

Vraag 3

Als u een RenkumKaart voor uw kind(eren) heeft aangevraagd, waaraan heeft u het geldbedrag van de RenkumKaart besteed?

Sport	31
Bioscoop / theater	25
Muziekles	2
Bibliotheek	3
Abonnement tijdschrift	2
Iets anders	18

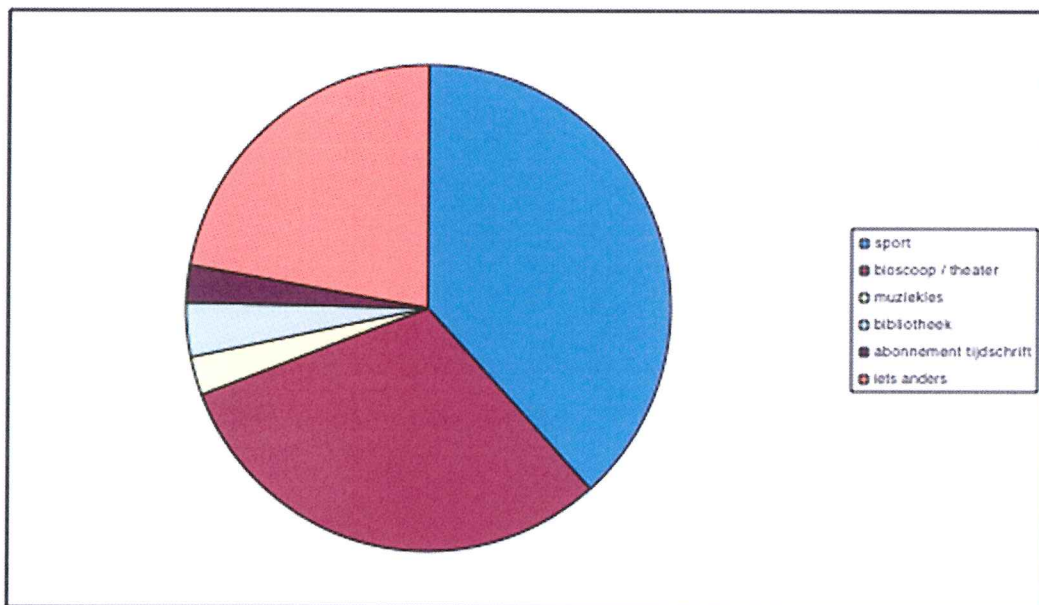
Het blijkt dat sport en bioscoop of theaterbezoek de activiteiten zijn die het meest worden bekostigd vanuit de RenkumKaart voor kinderen.

Vraag 4

Als u een RenkumKaart voor uzelf heeft aangevraagd, waaraan heeft u het geldbedrag van de RenkumKaart besteed?

Sport	66
Bioscoop / theater	55
Muziekles	2
Bibliotheek	7
Abonnement tijdschrift	12
Iets anders	30

Ook volwassenen kiezen veelvuldig voor sport en het bezoeken van een bioscoop of theater. We zien hier ook meer abonnementen voor tijdschriften.

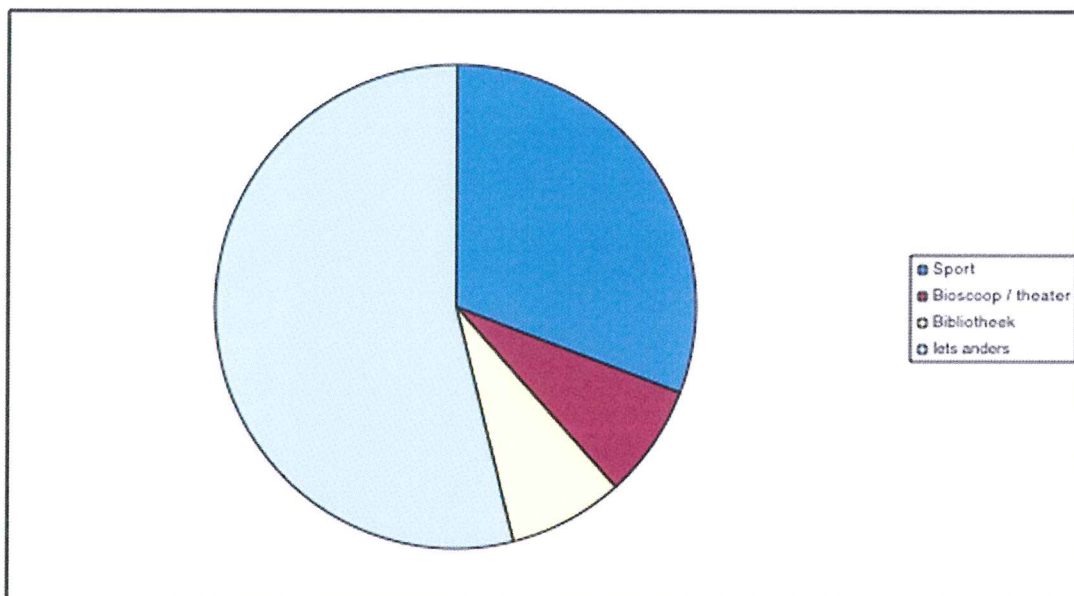

besteding aanvrager 1

Vraag 5

Als u een RenkumKaart voor uw partner/echtgeno(o)t(e) heeft aangevraagd, waaraan heeft deze het geldbedrag van de RenkumKaart besteed?

Sport	4
Bioscoop / theater	1
Bibliotheek	1
Iets anders	7

besteding partner 1

In de steekproef zijn weinig partners met een RenkumKaart. Op basis van het beperkte aantal partners kunnen er geen conclusies aan worden verbonden.

Vraag 6

Is de RenkumKaart belangrijk voor u en uw kind of partner om activiteiten te ondernemen?

Belangrijk	33
Erg belangrijk	67

De meeste mensen zien de RenkumKaart als belangrijk tot erg belangrijk om activiteiten te ondernemen. Er zijn geen respondenten die de RenkumKaart niet of niet erg belangrijk vonden.

Vraag 7

Als u uw tevredenheid voor de RenkumKaart in een rapportcijfer zou moeten uitdrukken, welk cijfer geeft u dan?

Zes	1
Zeven	28
Acht	37
Negen	23
Tien	13

De gemiddelde waardering voor de regeling is een **7,5**. Dit is een redelijk gemiddelde. Er is geen toelichting gevraagd bij deze waardering.

Vraag 8

Wat wilt u aan de gemeente als tip meegeven over het gebruik van de RenkumKaart?

Slechts een beperkt aantal mensen heeft hier een antwoord op gegeven. De meeste reacties waren dat de respondenten de RenkumKaart een goed initiatief vinden. De reacties lopen erg uiteen en zijn hieronder opgesomd:

1. Er moeten meer activiteiten zijn voor ouderen, bijvoorbeeld theater.
2. Mevrouw wist nog niks van de Renkum kaart, heb mevrouw uitgelegd waar de kaart voor dient. Mevrouw was zeer enthousiast en gaat de aanvraag indienen.
3. Meneer vond het jammer dat het bedrag voor volwassenen minder is geworden dan bij de Bijdrageregeling.
4. Nee, mevrouw vindt het geweldig. Ze wou wel graag zien dat er mogelijkheden zijn qua zwemmen.
5. Meer gezinsactiviteiten
6. Een computer voor de ontwikkeling van de kinderen.
7. De bonnen die overlegd moeten worden vindt meneer vervelend, omdat hij het niet prettig vindt om bij het biljarten en klaverjassen te moeten uitleggen dat hij daarvoor bonnen nodig heeft.
8. Ze schiet tekort; het bedrag kan omhoog.
9. Is bang dat door misbruikers de kaart kan worden afgeschaft
10. Contact opnemen met scholen en het digitaal in de nieuwsbrief bekendmaken want er zitten zoveel kinderen op scholen met ouders die een minimaal inkomen hebben, en die weten niks van de RenkumKaart. Dat is jammer.
11. Heeft het geld niet gebruikt.
12. Wij willen het geld ook graag inzetten om een keer uit eten te gaan.

Conclusies n.a.v. vraag 8:

- a. Er zijn maar weinig mensen die inhoudelijke tips meegeven aan de gemeente.
- b. Een deel van de respondenten is kennelijk onzeker over waar zij de RenkumKaart voor mag gebruiken. Dit blijkt onder andere uit de reacties dat zij graag meer gezinsactiviteiten zouden willen ondernemen, of activiteiten voor oudere mensen zoals theaterbezoek.
- c. Een tip is gericht op het verbreden van de bekendheid van de RenkumKaart door de RenkumKaart via intermediairs als scholen in te zetten en daardoor meer bekendheid te geven.
- d. Opvallend in de reacties is dat een deel van de mensen met wie gesproken is zich niet bewust is van het feit dat zij de RenkumKaart hebben aangevraagd en geld hebben ontvangen. Duidelijk is in ieder geval dat ze het geld niet bewust besteed hebben, of anderszins niet gemerkt hebben dat er extra geld was vanwege bijvoorbeeld roodstand op de rekening of het hebben van inkomensbeheer door derden .
- e. En ook zijn er mensen die wensen dat de bestedingsdoelen worden uitgebreid of dat het bedrag omhoog gaat.

- f. Eén geïnterviewde is bang dat door misbruik van de regeling de RenkumKaart wordt afgeschaft.

3. Enquête niet-gebruik RenkumKaart

Bij de introductie van de RenkumKaart heeft de gemeente de groep inwoners met een inkomen tot maximaal 110% van de bijstandsnorm actief benaderd en het boekje met daarin het aanvraagformulier voor de RenkumKaart toegestuurd.

Een groep van 227 mensen heeft desondanks uiteindelijk geen aanvraag ingediend. Deze groep niet-respondenten is aangeschreven met de vraag, wat daarvoor de reden is.

Daartoe konden zij de een antwoordformulier terugsturen (antwoordenveloppe is meegestuurd). Uiteindelijk hebben 33 mensen (15%) dit antwoordformulier terug gestuurd.

De verklaringen die zijn ontvangen zijn als volgt:

Veel ziek	5
Geen behoefte	6
Begrijpt het niet	11
Vergeten	3
Te hoog inkomen of vermogen	4
Administratief gedoe	3
<u>Andere bestedingswens</u>	<u>2</u>
Totaal	33

Het mag duidelijk zijn dat een deel van de mensen de bedoeling van de RenkumKaart niet begrijpt, ook al is er gekozen voor informatie via een laagdrempelig boekje met een eenvoudige antwoordkaart. De omvang van de respons is dermate laag, dat het niet mogelijk is om een onderbouwde conclusie hieraan te verbinden.

Aandachtspunten o.b.v. evaluatieonderzoek

Uit het rechtmatigheidsonderzoek, de telefonische enquête onder de mensen die de RenkumKaart hebben aangevraagd en ontvangen en de schriftelijke enquête onder de mensen die de RenkumKaart niet hebben aangevraagd, destilleren wij de volgende aandachtspunten voor de uitvoering van deze regeling:

1. De meeste mensen (74%) uit de steekproef gebruiken de RenkumKaart voor die doelen waarvoor de kaart bestemd is. Toch is er eveneens een relatief grote groep die het geld van de RenkumKaart anders besteedt of niet geheel besteedt aan activiteiten gericht op deelname aan het maatschappelijk verkeer. Gelet op het gebrek aan een definitie van wat wij verstaan onder maatschappelijke participatie, is het ook niet goed mogelijk een objectief oordeel te vellen over de rechtmatigheid van de bestedingen.
2. Doordat wij niet goed onderscheiden waarvoor het geld van de RenkumKaart ingezet kan en mag worden, lijkt de RenkumKaart in de huidige vorm op een ongedifferentieerde inkomensvoorziening. Het ministerie van SZW stelt zich op het standpunt dat het voeren van inkomenspolitiek is voorbehouden aan het rijk. Een ander nadeel is dat wij niet zonder meer kunnen concluderen dat de verstrekking van de RenkumKaart in alle gevallen leidt tot een hogere mate van maatschappelijke participatie van degenen die de RenkumKaart ontvangen. Dit laat onverlet dat een groot deel van de mensen uit de steekproef

aantoonbaar activiteiten onderneemt die wij ook zonder definitie wel als maatschappelijke participatie mogen kwalificeren.

3. Een deel van de inwoners begrijpt de informatie over de RenkumKaart niet goed. Dit kan te maken hebben met taalproblemen en laaggeletterdheid. Het gaat daarbij zowel om inwoners die de RenkumKaart hebben ontvangen als ook om mensen die geen aanvraag hebben ingediend. De conclusie die wij hieruit trekken is dat directe mondelinge voorlichting over de RenkumKaart, hetzij door medewerkers van de gemeente of intermediairs bij maatschappelijke partners, wellicht effectiever is en het begrip over het doel van de RenkumKaart kan verhogen.
4. Een deel van de mensen maakt geen gebruik van de RenkumKaart omdat zij geen behoefte hebben aan deelname aan activiteiten. Redenen hiervoor liggen zowel in de gezondheidsfeer als dat mensen niet het gevoel hebben dat zij niet participeren.